

Жас тажык

Бағдат
МУБӨРАК

КҮСНИ ХАТ

Бағдат МУБӘРАҚ

ҚҰСНИ ХАТ

Алматы
“Жалын баспасы”
2009

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз) 7-5
М-87

Қазақстан Республикасының
Мәдениет және ақпарат министрілігінің
бағдарламасы бойынша шығарылып отыр

М-87 Мүбәрак Бағдат.
Құсни хат... Өлеңдер.
Алматы: “Жалын баспасы” ЖШС,
2009. — 80 бет.

Жас ақын Бағдат Мүбәрактың тұңғыш жинағына енген өлеңдері өмір, махаббат жайлы толғаныс-тебіреністерге толы. Оның жырлары оқырманды өзінің шынайылығымен баурап аларына кәміл сенеміз.

М $\frac{4702250202}{408 (05) -09}$ — 2009

УДК 821.512.122
ББК 84 (5 Қаз) 7-5

ISBN 9965-693-89-7

© Бағдат Мүбәрак., 2009
© “Жалын баспасы” ЖШС, 2009.

СӨТ САПАР

"Жалын жұтып, шоқ шайнап, отқа кірдім..." деп бастапты жас ақын алғашқы өлеңдерінің басын. Бірден ұнады. Айтары бар алтын айдарлы ақын екені көрініп тұр. Мен бұл баланың әкесін де білуші едім. Ол да "жалын жұтып, шоқ шайнап, отқа кірген" азамат еді. Сол тектіден бір тұяқ қалыпты. Мен соған қуанып отырмын.

Күндердің күні Бағдаттың поэзияға деген көзсіз құштарлығы мазасыз шығармашылық ізденістерге ұласса, нұр үстіне нұр болар еді. Тәңірі пендесіне 1 пайыз талант сыйласа, оны 99 пайыз еңбек ұштайды.

Бағдатты алда небір ұйқысыз түндер мен мазасыз күндер күтіп тұр. Ұлттық, уызға әбден жарып, ғаламдық поэзияның алтын буымен суғарылуы қажет еді. Жас шайырдың алғашқы аяқ алысына қарап, қазақ жырының қара шаңырағына өкпесін қолына ұстап, қанатты да, талантты бір жас өркеннің келе жатқанын іштей сезіп отырмын. Сапар сәтті болсын!

Серік АҚСҰҢҚАРҰЛЫ.
"Орталық Қазақстан" газеті, 10.11.2001 ж.

*Бұл алғашқы жыр жинағымды марқұм әкем
Мүбәрак (Үмітәй) Жармағанбетұлы және
аяулы анам Мереке Қыдырбаеваға арнаймын.*

БЕЙМАЗА

Жалын жұтып,
Шоқ шайнап,
Отқа кірдім,
Беймаза күн айтпаймын тоқта бір күн.
Жүрегімді құнысқан оққа бұрдым,
Асыққам жоқ, орнына жоқ, қабырдың.

Ез бір мойын емеспін езілемін,
Енжарлықпен еңсеме кезігемін.
Қылыш қанат қыраннан мезімедім,
Неге өзімді қоңторғай сезінемін?

Мен секілді жетеді мұңылықтар,
Мұқым елден табылар мұны құптар.
Кекілімнен сипаса есесіне,
Жекиді кеп желкемнен жұдырықтар.

Күртік басып осылар барад бүріп,
Тас лақтырдым тасадан талақ қылып.
Ылдименен шығам деп дөңге қарай,
Пәрмен жинап келемін балақ түріп.

Тастамаймын жырымның тұлдырын да,
Ырық бермей ынтама ыңдыным да.
Қағанағы қарқ боп сағанағы,
Сарық болып кім жүрді бұл ғұмырда?!

Қайратымнан қамсау жоқ құсаланып,
Түршіктірді заманда түсі аларып.
Жосын ізбен келемін жолымды іздеп,
Түбінде бұл баланың ұшары анық!

АВТОПОРТРЕТ

Сыр ашпайтын соқыр жанға,
Жан екенмін төзімді.
Өлең жазып отырғанда,
Жақсы көрем өзімді.

Ішінде — мұң,
Ұшында — жыр,
Қарға бойлы қаламсап.
Жүрегімнің тұсында жүр,
Саусағымды әлі аңсап.

Жырға арқау ғып болмағанды,
Түнде кірпік қақпаймын.
Төс қалтамнан сол қаламды,
Кейде сілкіп таппаймын.

Уақыттың мінбесінде,
Түбінде бір сөз алам.
Не көрмедім жыр көшінде,
Өлеңі — адал,
Өзі — арам!

Жан-Тәнімнің жақұты ұдай —
Кеудемдегі Ар-Намыс.
Бір өлеңнің бақытын-ай,
Бірнеше күн алданыш.

Дәтім бармайд сұрауға да,
Қаламымды кім ұштар.
Сәбиге ұқсап жылау ғана
Мен бітірген жұмыстар.

ҚАРА БҰЛТ

Қара бұлт түсін-ай қара барқыт,
Келетіндей қаралы хабар артып,
Қара басқыр қарашы-ей, анау қырғи,
Дайын асын іздеп жүр дара қалқып.

Қара қазір қара бұлт күркіреді,
"Астафрала" жағымпаз жұрт үрейлі,
Күркіреді, ел үміт үкілейді,
Жер-анадан өйткені гүл тілейді.

Сөйте-сөйте басады нөсер демін,
Оның, бәлкім, жел білер көшер жерін.
Қаладағы баласын уайымдап,
Қартайды ма қызық сол, шешем менің.

Жыртық бұлт ұқсайды қазбауырға,
Әр жағынан күміс күн маздануда.
Әлгі шешем ақ бұлтты ұнатады,
Көңілденсін көп баршы жазда ауылға.

Менің анам осындай бала қылық,
Өзгеріп те тұрады арагідік.
Сен түгілі мені де аңсамайды,
Анда-санда болмаса қара бұлт.

Сескеніп, сыр білдірмей күн көресің,
Біреудің бүлдіргендей бірдеңесін.
Өлеңім, өнерім емес — тағдырым бұл,
Жетіскеннен жыр жазып жүр демесін.

Сенен де түк пайда жоқ, жарықтық ән,
Семіз сөйлеп ортамнан арық шығам.
Қалың ойға батқанда келе жатып,
Басқа дәліз, басқа есік қағып тұрам.

Жақсысы — басымнан сөз асырмадым,
Жаманы — тәлкегі көп тасыр жаным.
Компьютермен жыр жазған
 ақындар бар,
Мен әлі XX-ғасырдамын.

Мұндастың да ғұмыры күңгірт семер,
Ұқсастырып қойған соң сұмдық шебер.
Шер тарқатып, бір жасап қалушы едік,
Аққайың мен аққуға тіл бітсе егер.

Уақыт пен жүрегім бірдей қағат,
Болмаса екен екеуі қырғи қабақ.
Қырмызыға қызығып құлай ма деп,
Жұлдызыма қоямын ылғи қарап.

Бұл алғашқы жыр жинағымды марқұм әкем Мубарак (Үмітәй) Жармағанбетұлы және аяулы анам Мереке Қыдырбаеваға арнаймын.

БЕЙМАЗА

Жалын жұтып,
Шоқ шайнап,
Отқа кірдім,
Беймаза күн айтпаймын тоқта бір күн.
Жүрегімді құнысқан оққа бұрдым,
Асыққам жоқ орнына жоқ қабырдың.

Ез бір мойын емеспін езілемін,
Енжарлықпен еңсеме кезігемін.
Қылыш қанат қыраннан мезімедім,
Неге өзімді қоңторғай сезінемін?

Мен секілді жетеді мұңылықтар,
Мұқым елден табылар мұны құптар.
Кекілімнен сипаса есесіне,
Жекиді кеп желкемнен жұдырықтар.

Күртік басып осылар барад бүріп,
Тас лақтырдым тасадан талақ қылып.
Ылдименен шығам деп дөңге қарай,
Пәрмен жинап келемін балақ түріп.

Тастамаймын жырымның тұлдырын да,
Ырық бермей ынтама ындыным да.
Қағанағы қарқ боп сағанағы,
Сарық болып кім жүрді бұл ғұмырда?!

Қайратымнан қамсау жоқ құсаланып,
Түршіктірді заманда түсі аларың,
Ждс̄ын ізбен келемін жолымды іздеп,
Түбінде бұл баланың ұшары анық!

АВТОПОРТРЕТ

Сыр ашпайтын соқыр жанға,
Жан екенмін төзімді.
Өлең жазып отырғанда,
Жақсы көрем өзімді.

Ішінде — мұң,
Ұшында — жыр,
Қарға бойлы қаламсап.
Жүрегімнің тұсында жүр,
Саусағымды әлі аңсап.

Жырға арқау ғып болмағанды,
Түнде кірпік қақпаймын.
Төс қалтамнан сол қаламды,
Кейде сілкіп таппаймын.

Уақыттың мінбесінде,
Түбінде бір сөз алам.
Не көрмедім жыр көшінде,
Өлеңі — адал,
Өзі — арам!

Жан-Төнімнің жақұты ұдай —
Кеудемдегі Ар-Намыс.
Бір өлеңнің бақытын-ай,
Бірнеше күн алданыш.

Дәтім бармайд сұрауға да,
Қаламымды кім ұштар.
Сәбиге ұқсап жылау ғана
Мен бітірген жұмыстар.

ҚАРА БҰЛТ

Қара бұлт түсін-ай қара барқыт,
Келетіндей қаралы хабар артып.
Қара басқыр қарашы-ей, анау қырғи,
Дайын асын іздеп жүр дара қалқып.

Қара қазір қара бұлт күркіреді,
"Астафралла" жағымпаз жұрт үрейлі,
Күркіреді, ел үміт үкілейді,
Жер-анадан өйткені гүл тілейді.

Сөйте-сөйте басады нөсер демін,
Оның, бәлкім, жел білер көшер жерін.
Қаладағы баласын уайымдап,
Қартайды ма қызық сол, шешем менің.

Жыртық бұлт ұқсайды қазбауырға,
Әр жағынан күміс күн маздануда.
Әлгі шешем ақ бұлтты ұнатады,
Көңілденсін көп баршы жазда ауылға.

Менің анам осындай бала қылық,
Өзгеріп те тұрады арагідік.
Сен түгілі мені де аңсамайды,
Анда-санда болмаса қара бұлт.

* * *

Сескеніп, сыр білдірмей күн көресің,
Біреудің бүлдіргендей бірдеңесін.
Өлеңім, өнерім емес — тағдырым бұл,
Жетіскеннен жыр жазып жүр демесін.

Сенен де түк пайда жоқ, жарықтық ән,
Семіз сөйлеп ортамнан арық шығам.
Қалың ойға батқанда келе жатып,
Басқа дәліз, басқа есік қағып тұрам.

Жақсысы — басымнан сөз асырмадым,
Жаманы — тәлкегі көп тасыр жаным.
Компьютермен жыр жазған
ақындар бар,
Мен әлі ХХ-ғасырдамын.

Мұндастың да ғұмыры күңгірт семер,
Ұқсастырып қойған соң сұмдық шебер.
Шер тарқатып, бір жасап қалушы едік,
Аққайың мен аққуға тіл бітсе егер.

Уақыт пен жүрегім бірдей қағат,
Болмаса екен екеуі қырғи қабақ,
Қырмызыға қызығып құлай ма деп,
Жұлдызыма қоямын ылғи қарап.

АҚИҚАТ ПЕН АҢЫЗ

Айтылып та келеді, жазылып та,
Жаратқан қашанда жар аз ұлтқа.
Адастырам десе егер қолында ғой,
Тегін кеме тоқтай ма Қазығұртқа?

Мұхаммед (ғайлелһи-с-с-алам)
құдыретке,
Мәңгілік пана болған ұлы Мекке.
Алланың сүйген жасы 63 — деп,
Бабамдай кім бар түскен қылуетке?!

Қорқыттан мұра болған киелі еңбек,
Қолтықтан сүрінгенде сүйеген кеп.
Құранды оқығанда шіркін, осы,
Қобызбен тұрар ма еді сүйемелдеп!

Естіні есіркеген бесік дала,
Ескінің жәдігері — Есік қала.
Топан су тауды шайып әкетсе де,
Тарихтан тәбәрік сол мешіт қана.

Айтылып та келеді, жазылып та,
Кеме тоқтап қалған — деп
Қазығұртқа.
Алайда тышқан соны теспегенде,
Қандай күн туар еді аз ұлтқа?..

ЖАУАП

Мұңға араша бола алмайды төзім кіл,
Аңса, сағын, ойла, сосын көзіңді іл.
Өңінде елес, кейіпкермін түсіңде,
Өзің біл!

Ашу, ыза, кек боп сенді қозғасын,
Өлең деген... не көрмеген өз басым.
Менің тағдыр-таланыма түрткі емес,
Көз жасың!

Пешенеге жазылған соң көнерміз,
Қарғап-сілеп, қаһарға мін, көгер қыз!
Періштенің құлағына шалынса,
Көерміз!

Бақыт құсы қонар саған қалайда,
Ұшуы оңай, сондықтан да абайла.
Мен туралы көп әңгіме айтпа тек,
Жарай ма!

Өмір алда, дертке дауа қолайлы ой,
Алдамшыға алдырмассың оңай бой.
Енді ешкімді өліп-өшіп сүймеспіз.
Солай ғой!!!

ҚАРШАДАЙ ҚЫЗ

Жиі баққа барамыз, шаршамаймыз.
Бірімізге айта алмай сырымызды,
Түк таппаған адамадай тал санаймыз.

Есте қалар күніміз бүгін дейміз,
Бәденді едің бәйшешек, бүріндей қыз.
Бір қоштассақ айрылып қалатындай,
Таң рауандап атқанша гүл іздейміз.

Иран бағым,
Қалай сонда кеудеме сиған жаным?
Иман жүзің ып-ыстық сүйген кезде,
Ибалылық белгісі қиналғаның.

Мамықтай маужыратып жасыл желек,
Кеудеме кеп төсенді басың кенет.
Жұбатуға сөзім жоқ кемсеңдейсің,
Қаршадай қыз, не деген жасың көп ед?

Сосын түк те айтпаймыз, ақтарылып,
Өше берсе қайтеміз жаққан үміт.
Маңайыңа қарайсың мұңға батып,
Бақыт тауып алардай бақта жүріп.

Айдынында алаңсыз тәуір сырғып,
Қанатымды алмашы қауырсын ғып.
Өріктей өңің сынып отырғаның,
Құдай-ау, жүрегіме ауыр сұмдық.

Шықпай жүрсің шерменде боп түсімнен
Сонда бізді табиғат тек түсінген.
Күрт құлазып қаңғыбас бұлт жылады,
Найзағай да суретке көп түсірген.

Ғашықтармен тағдырдың арбасқанын,
Аңғардың да түсіндің алғаш, жаным.
Жаңбыр емес көз жасы ол періштенің,
Сол ғой саған күйзелген ал басқа кім?

Жаратқаным жар болшы жандарға әсем,
Қаршадай қыз, аман бол жалғанда сен.
Жұбатуға өзінді бір-ақ жол бар,
Мені ұмыт, көрсең де аңғарма сен,
...таңқалмас ем.

2

Ұйқымды бұздым,
Қылығына тамсанып сүйкімді қыздың.
Сүйіссек болды жұмақтан бірақ шығамыз,
Махаббатымыз осындай сиқырлы біздің.

Ақылды бірақ,
Жапырақтармен жазады атымды құрап.
"Шыдамың жетсе тас жүрек ал
тыңдашы" — деп,
Өзіме оқып береді хатымды жылап.

Сөндірмей жылдам,
Ғашықтық отын маздаттым төндірмей
бір ылаң.
"Кінәлісің" дегенді шын ұққандаймын,
Жанарына тығылған мөлдірдей мұңнан.

Табыса жүдеп,
Неге құнттамайды сыңарын таныса жүрек?
Әр тал шашы да сезімнің хабаршысындай,
Жел соқса болды ерніме жабысады кеп.

Басқаға шыдар,
Тәңір-ау, маған қай күні аспан ашылар?
Құшақтап алып, мойынымнан иіскейді де,
Жеп қойғым келед, – дейді ғой (масқара
шығар).

Қара мең ғана,
Емес қой сосын ерекше саналы ең дара.
Он сегіз жасқа толмаған оймақ ауызды,
Бақ ішінде болдым-ау баламен бала.

Кім ашар бағын?
Сеземін сыздайтынын да жыласа жаным.
Ана сүті кетпеген қаршадай қызды,
Аймалап сүйгенімді де күнә санадым.

Бөлінгім келмей,
Қайтейін толқып тұрса да көңілім көлдей.
Жар қылуға жас қызды ұятым бармай,
Ұялы телефонымның нөмірін бермей,
...тағы алдап кеттім.

АҒЫБАЙ БАТЫР ЕСКЕРТКІШІНІҢ ТҮБІНДЕГІ ОЙ

Бұқарға зәру заман бұл, Абылайға да,
Таңқалып қара төбеден танымай қара.
Қытайдан — қайыр, орыстан — опа
жоқ, деші,
Ай қарап жүрген Алашқа Ағыбай баба.

Айтам деп ғасыл елдің мұң-ғазалын,
Адасып араладым құл базарын.
Өзің қарап тұрмасаң дәл осылай,
Өлетін жерін білмейд бұл қазағың!

АСҚАР ТАУ

Дархандық дарыса да халқыма кең,
Жан баласын таппадым нарқыңа тең.
Ел айтады, білмесе неге айтады,
Шіркін, менің мықты еді-ау марқұм әкем.

Таң, Бесін, Екінті, Ақшам, Құптанға ұйып,
Дұшпандарым жүрсін деп сырттан күйіп.
Қолда — қалам, қызыл тіл — кәлимада,
Сол үшін сен тұрасың жұрттан биік!

Жығылма деп айтып ең, жасыма деп,
Жағаласып тірлікпен басым әлек.
Тәрде тұрған мән бермей суретіңе,
Жібитінім несі екен Тасыңа кеп?

Қабіріңе шөп емес, гүл шығыпты,
Гүлдей іңкәр етіп-ең тіршілікті.
Сен кеткелі Жосалы мылқау еді,
Кейін көзі жетті ме, тіл шығыпты.

Таршылықты ертерек аңғарғанбыз,
Қазір, әке, қол создық арманға біз.
Мені сүйіп, сізге бас ием дейді,
Бір қыз барып тәу етсе, таңқалмаңыз.

Қалам ұшын іздеді домалап ой,
Көп көрсетпей кетіп ем молаңа бой.
Жыр оқыдым, содан соң қолды жайдым,
Қайсы жақса рухыңа соны ала ғой.

Ағузу биллахи минаш шайтанир ражим.
Биссимиллаһи рахманир рахим.

ЖЕЛТОҚСАНДЫҚТАРҒА

Жаназасыз жан тапсырған жаһаннан,
Ода жазу обал саған, қаһарман.
Қалғып жүріп бір ескерткіш орнаттық,
Қанның исі аңқып тұрған шаһардан.

Шыңырауда шырылдаған шындығым,
Құлақкесті құлдай сені қылды кім?
Түсініксіз естеліктер оқимын,
Негізі олар... немесе мен жындымын.

Қиял кезіп, қуып жүрген түзде елес,
Қабырғалы қазақ ерін іздемес.
Өренім-ау, өкінбейсің өмірі,
Батыр болсаң, басқа ұлтқа бол,
(бізге емес).

Екі қоғам көргендерді тауыспай,
Ақиқат жоқ екі буын ауыспай.
Есімдерің есіл ерлер дұғамда,
Тағы қанша жыл жүреміз қауышпай?

Көз алдында қызыл-жоса қан далам,
Құлын мүше қыршындарды жалмаған.
Жанартау боп сонда атылып
кетпеген,
Алатаудың жүрегіне таңқалам!

ҚАЙЫРЫЛУ

Дегенде: тозақ оты лаулайды алдан,
Жан тәтті, діннің жолын аулайды
арман.

Түркінің ұрпағына ішім ашыйт,
Түлкінің құйрығынан аумай қалған.

Өлем бе, үлде менен бүлдеге еріп,
Қойшы енді, адам болам дінге берік.
Жәннәтқа бару үшін жанталасам,
Тозақты жүрмін өзі күнде көріп.

Не бітірдім?.. Қойшы енді адам
болам,
(Әрине қатысы жоқ саған да, оған).
Базарым тарқағанда бір білерім:
Назарын аударады қоғам маған.

Жүргендер беттің арын белге түйіп,
Сөйлейтінін қайтесің елге кейіп.
Шіркін-ай, алтын басым адамына,
Армансыз иілсе ғой жерге тиіп.

Шарифаттың ақ жолы сетінеген,
Құлдар лағып барады бетіменен.
Адамзатты Заң жөнге сала
алмайды- аү,
Алланың қолыменен бекімеген!

Күнің осы жақ болса аққа жаның,
Мәңгіге сотталған да, ақтарармын.
Патшаны — Пайғамбар деп үкіметтің,
Үмбетіміз дегеннен сақта Раббым!

Тоңмойын топастар-ай жалғандағы,
Арамдықпен іске асқан армандары.
Бағдат адам болам деген кезде,
Біз не болдық? — деп жүрсін
қалғандары

* * *

Ауылда 10-оқитын көрші қыз бала түкке тұрғысыз қаңқу сөзге намыстанып, өзіне-өзі қол жұмсады. Қыршын жастың қиылып түсуіне себептің сыйқы осы. Соңғы қоштасу хатында бар болғаны: "Өтіп бара жатқан өмір-ай..." деп жазған.

Субхан Алла сүннет құрған саптамын,
Мендей-ақ біл шарифаттың
шарттарын.

Мұқым түгіл, мүмін кейде сезбейді.
Мәңгілікке маңып бара жатқанын.

Еш адамның ала жібін аттамай,
Жұлдызыңның жанбай жатып
аққаны-ай.

Бәлиғатқа толдың-дағы жөнелдің,
Лә иллаһа ил ла Аллаһты... жаттамай.

Тартымды еді қылығың да, бұрымың,
Өз қолыңмен келте болды ғұмырың.
Не үшін келдің? — деген кезде
мақшарда,
Не деп жауап береді екен құлыным?

Қызғалдағым көз алдымда гүлдеген,
Ұрпақ ділгір бойың да еді — діл
деген.

Не жаздырып қойдың, қалқам, ағаңа,
Тірі жүрсең шығар еді-ау түрлі өлең.

Енді салып қажеті не безбенге,
Бойжеттің де ғайып болдың
көзден де.

Бүйтер ме едің аймаласып жігітпен,
Сүйісудің ғажаптығын сезген де.

Аяқасты ажал сені жұтқанда,
Аң-таң болып қалған шығар
тіпті Алла.

Есі кетіп жүрді ме екен бір сері,
Сүйкімді боп сен көшеге шыққанда.

Саған енді, қыршын кеткен құралай,
Өлең жазу мүмкін емес жыламай.
Көріктіні көрге көміп тастаудан,
Өткен азап бар ма өмірде, құдай-ай?!

Неткен ауыр, азалы еді сол апта,
Сендей қызға не қызық бар
о, жақта?!

Қоштасуда білмейсің-ау, білмейсің,
"Өтіп бара жатқан өмір..." сол-ақ па?!

Бүгін ауыл бүлдіршіннен айрылып,
Қараша үйге қайта келді қайырылып.
Жұрт көзінен жырақ кетіп аулақта,
Солқ-солқ етіп жылады екен қай жігіт?

Өзіңдей жан құтқармаса түрлі ойдан,
Ол байғұстың ақыл-есі күнде ойран.
Арда азамат аман болсын, құлазып,
Ғашығының көктасына гүл қойған.

ДІН

*Мен құдайдың барлығына күмәнданбаймын,
Құдайды бар деп сендіргісі келетіндердің
дәлел-дәйектеріне күмәнданамын.*

Цицерон.

Құлағам жоқ Құран ап жайнамазға,
Тас маңдайдың беймәлім соры бар ма?
Келе салған жан емен жай базарға,
Ескерерін білемін оны да Алла.

Таспихті да көргенмін айналдырып,
Жалбарынып сәждеге жығылмай-ақ,
Қояды екен Жаратқан қайдан біліп,
Құлху-Аллам қажытты құбылмай-ақ,

Шарифаттың жүргем жоқ бұзып бәрін,
Күні — сайран, құлыңның кеші — бақыт.
Келте өмірді келеді қызықтағым,
Берекемді алмашы "бес уақыт".

Ақынмын иманымда бәтуа көп,
Кім болсаң да дүние шыр айналар.
Тарауихте жүргендер тақуа боп,
Менен артық сенбейді Құдайға олар.

Санамды мазалай ма сұрақ бұлай,
Уағыз айтып тартады қаншама Дін.
Бәрібір иланарың бір-ақ Құдай,
Мен шаршағанмын.

ЭЛЕГИЯ

Сағыныш шідерледі шерге мені,
Еліктей қыз, өзің кеп емде мені.
Қапияда танысып, қалқа сенімен,
Қапылыста қоштасқым келмеп еді.

Жолықтырған сәрсенбі сәтті күнім,
Бойдан кетіп еркелік жат қылығым,
Сонда білдім ғашықтың не екенін,
Сонда сездім өмірдің тәттілігін.

Ескенде үмітімнің енді ескегін,
Қарасаңшы, сезімнен сең көшкенін.
Сені көріп ұйқымды бұзып алдым,
Мені көріп білмеймін сен не істедің?

Атан жүрек кеудемде айбынды еді,
Селт еткізді ғашықтың айдын лебі.
Үйге қайттым айта алмай жан сырымды,
Сен түсініп барасың қайбір мені...

* * *

Жүрегім де тулайды сезіп мынау,
Үй болуға бұрғанда ырықты біз.
Қарқаралы жерінен кезіктің-ау,
Қабырғамнан жаралаған, қылықты қыз.

Гүл бөктер бұр жарғандай жаңа ашылып,
Келісті қас-кірпігің, қабағың да.
Ақындар жыр жазатын аласұрып,
Шайтанкөл сенің мөлдір жанарыңда.

Періште боп туғансың қалай, қарғам,
Әппақ өңің өдемі сәл қызарса.
Бесін күн сәулесімен арайланған,
Көзіме елестейді "Жалғыз арша".

Ақсоранның басынан бұлт айналса,
Қарқаралы көз тігер мұнарланып.
Нөсерден соң ну орман шырқай қалса,
Сұлулығын жасырып, тұманданып.
Сондай ғажап сиқырдан сыр аңғарып,
Шықсаң болды алдымнан сылаң қағып.

Бұлбұл бағын әуелі қыдырып ап,
Гүлдің бәрін сыйлармын Айға ғашық,
Жырдың нәрін жүрекке сіңдіріп ап,
Тілдің дәмін татармыз аймаласып.

.....
Жүрегім де тулайды сезіп мынау.

* * *

Алғашқы қар,
Мендік іңкәр ғұмырды жалғастырар.
Құс кеткелі зарығып күткенім-ай,
Биыл тағы алдапты албастылар.

Дірдектеген,
Торғай үшін жазбаймын міндетті өлең.
Ол түгілі көшпелі құстарға да,
Бұл Балқашқа кім келіп, кім кетпеген?

Өлең өлкем,
Ізгілікті аңсаймын сенен, еркем.
Қалғандары қамымен қара бастың,
Мен үшін бе, өзі үшін келеді ертең.

Ақ-қараны,
Адам ажыратпай да бақ табады.
Аспаннан әрең қалқып түскен ұлпа,
Қыздың ары сияқты тапталады.

ҚҰЛАЗУ

Аяулы ана бейнетің де белшеден,
Өмір өстіп өксіп келед өлшеген.
Қомақты үлес қоса алмадым үйіме,
Қызмет тауып жүрсем дағы кеңседен.

Жазайын деп отырғам жоқ күшті өлең,
Жетпесе оған жетпей қойсын ішкі өрем.
Ыза болған қиындықпен күрессем,
Ырза болған әкем жайлы түс көрем.

Кебегімен болса дағы керегі,
Кемелімен толса дағы кемері.
Сенері жоқ бала болдық себебі,
Ішінді ұрайын ішіп кеткім келеді.

Ауылымның әлеуеті төмендеп,
Шешем айтқан қала жаққа жөнел деп.
Байға қылсам ба екен көп еңбек,
Қайда барып көсегеміз көгермек?
От қасында шайтан тұр ма "бөгел" деп,
Боқ басында өстіп жүріп өлер ме ек.

Мәмілеге келдім лезде күтпеген,
Бәрін тастап мен осыны құп көрем.
Бүгін түнде шығып кетші, қу жаным,
Сен де ұзақ жата бермей шық, денем.
Қарыз болса салыңыздар кешіре,
Әрине онда барғым қелмейд жүкпенен.
Бұдан басқа сұрамаймын түк те мен,
Мені қойшы...
Бітті өлең!

* * *

Небір ғажап азаматты сорлы еткен,
Шыңырауға құлағанмын шөлмектен.
Қара қызға қара қазан болды өкпем,
Мені құртқан — сол Көктем.

Сайтан алғыр білсе соны тоты қыз,
Шалыс басқан сайрап жатыр жосын із.
Елдің айтып жүргендері өтірік,
Мені қайтып жөнге салған — осы Күз.

МЕЗГІЛ

Көкте-е-ем, мен, сені сүймейтін болдым,
Жаһанды жұмақ қылсаң да.
Басымды имейтін болдым,
Мың жерден ұнап тұрсаң да.

Күз, мен сені сүйдім, сары алтын кейпіңді.
Кезінде ызғары ұнамаған,
Даламда жанар тұр сүйкімді.
Дәл бұлай қызға құламағам.

Ақшулан ақ қырау шалған,
сыңары жүрегім күздің.
Ұқсайды ұсқыным да әрі,
Күс жолынан күдерімді үздім,
Балқашта құс қырылғалы.

Қаланың сайқал қызындай,
бұл көктем несін біледі,
Көңілді арудай аулайды немен?
Бәрібір күз жігіт шешіндіреді,
Айттым ғой аумады менен.

Бір көктемді сүйгенім бар-тын,
беріліп бекер сезімге.
Жақсы көруші едім,
Қойылды нүктесі неден?
Бірақ ол кетер кезінде,
Қош, жаным, күтпеші деген.

Көктемді сағына тосқан,
түсірдің көпке беделімді.
Ғәм бәлкім ұнамады өлең,
Не үшін өкпелегенімді,
Сұрама менен!

АЛМАТЫНЫҢ АРУЫ

Сарғайып жүріп, сарқылып біттім...

Шыдармын,

Шырмауық құсап шыңыма түгі шығармын.
Қыр-сыры жұмбақ қиялымдағы қыр қызын,
Қызғалдақ көрсем, қызғанатынды шығардым.

Жамырап жұлдыз барымен базар қарға түн,
Барыңды, сірә, бағаламаған бар ма ақын?
Адамның бәрі анамдай — дейтін, аңқау қыз,
Аузыңнан түсіп қалғандай екен Алматым.

Сын айтқан саған сұңғыла ақын сол кісі,
Шайырдың бірақ, тұңғышы да емес соңғысы...
Ары да таза, арманы адал арудың,
Бұл Алматыға ұқсамайды мүлде болмысы.

Көңілге медеу — жылғада бұлақ, бөктер гүл,
Тіл — көзім тасқа,
Жанары қандай мөп-мөлдір.
Қарғысқа қалғыр қарындыларды қоздырып,
Үр қыздарымның көз жасы сіңген көктем бұл.

Жаңбырлы бұлттың белгілі бізден кетері,
Алатау шығар мекені.
Тағдырлы ұлдың ғашық екенін сездіріп,
Күркіремей-ақ, сіркіреп өтсең жетеді.

* * *

*Ақтоғайда Тоқырауын өзені,
Салт аттыны өткізбейтін өзегі...*

Серік Ақсұңқарұлы

Тоқырауын, қайтейін, құмға сіңген,
Көрісетін түрім бар бұл ғасырмен.
Қоспас енді айырса мына тағдыр,
Қоштас енді Шатырша құрдасыңмен.

Лас ауа, қайырымсыз лас қоғам,
Мезі болдың, қажыдың рас содан.
Есінеген енжар ел есін жияр,
Жібермейді-ау, айқай сап бір Ақсораң.

Басымызға қонған жоқ бақ та оңай кеп,
Кәрі тарих сайрап тұр нақ солай деп.
Тоқырауын толқыны тартылса егер,
Ақтоғайды кім айтады Ақтоғай деп?!

Үмітімді дәрменсіз үзді дәуір,
Жосалы тау күрсініп мызғыды ауыр.
Таңқалмаңыз төкаппар Шатыршаны,
Көтеріп кетсе егер күзгі дауыл.
Бас аман болсын — дейді біздің ауыл.

* * *

Жыртық үйден түседі үт сығалай,
Халды қойшы, жүрген жоқ арым жүдеп.
Өмір сүрем ешкімнен түк сұрамай,
Өз несібем бір уыс тарымды жеп.

Бір сәт осы кезімде есіме алғам,
Шер-шеменнен уақыт жоқ дамылдайтын.
Шекпенімді жасымда шешіп алған,
Өткенімді шығармын сағынбайтын.

Тірнектеген желім боп жеген ұнтақ,
(Бұл тағдырым түспесін байқа саған).
25-ті сұраса келер ұрпақ;
—Шайқап-төгіп жүрдім — деп, айта салам.

ТҮС

Қап тауының басынан көтеріліп,
Біздің жаққа келеді жеке бұлт.
Өзінше бір дауыспен күркірейт те,
Тереземді бұршақпен өтеді ұрып.

Тәп-тәтті қымай жылы ұйқыны да,
Ұйқылы ояу жаттым да қиқуына.
Деп қоямын өзінше білгірсініп, —
Табиғаттың шегі жоқ сиқыры да.

Міне ғажап-құдырет сәл кейін де,
Расул ағам жүр екен әлгі үйімде.
Маңдайымнан иіскейді қолымды ұстап,
Содан соң жыр оқиды әлдиін де.

— “Құлыным, қор боп кетпе қышқылды ішіп,
Жыр жаз дейді кеуденді ұшқын қысып”.
Иман жүзді адам ғой екеуара,
Мен де оған жыр оқимын қыстырылысып.

Жеке бұлт кетер кезі жақындады,
Ерсем деймін, қымаймын ақынды әлгі.
Бата беріп, бет сипап жоқ боп кетті,
Басқалардай қол бұлғап шақырмады.

P.S. Міне осылай жүк артып талабыма,
Таңата жас үйіріліп жанарыма.

— Түнімен қолымды ұстап жыр оқыдың —
деп інім ренжіп кетті сабағына.

НАЈА

Кімге шағам мұңымды, кімге шағам?
Секілдімін сайтандай жыңды еселаң.
Келте жалған тартармын кеселінді,
Менің ішкі сырымды білмесе адам.

Кім тыңдайды мұңымды, кім тыңдайды?
Жалғаннан өтсем, боларсың жұртым қайғы.
Ессіз ел егілерсің есіңе алып,
Барында менсінбеген "қыртың" жайлы.

Кім ұғады мұңымды, кім ұғады?
Мұжып бітер күтсендер мұңымды әлі.
Жырымды оқып жоқтарсың содан кейін,
Ұлығаның жаңғыртар құбыланы.

Кім түсінед мұңымды, кім түсінед?
Неге сонша қияли бұл кісі — деп.
Періште жырымды оқып әзәзілдер
Миығынан тұр, сірә, күлкісі кеп.

Кімге барам, қажыдым, кімге барам?
Күндіз күлкі, ұйқы жоқ түнде маған.
Қамшының сабындай-ақ бұл ғұмырдан,
Не жетсін біліп өлсе бірдеңе адам.

Неге түсті демендер, ұлым, еңсең,
Мен сияқты мүлгіп көр түнімен сен.
Бұлар өзі осылай демендерші,
Ел аман, жұрт тынышта күңіренсем.

Не боп кетті құлдарың, Алла-ай, мына?
Дардай мына қарама хал-жайыма.
Мәңгі ғұмыр кессе де келіспес ем,
Мәңгі ғұмыр жазбапты маңдайыма.

Ендігі жыл, ендігі ай, ендігі апта,
Кім білед, қалар, бәлкім, ел жылап та.
Қабырғасы қайысып отырғанда,
Рахаттанып жатармын мен жұмақта.

ТОЛҒАНЫС

(Дәрігер Бөгенбай Ашықбаевқа)

Мен мазасызбын,
Тірлігіме тәкәппар шарасызбын.
Арасынан мансапқор мәңгүрттердің,
Бөлек көрем тұлғанды, аға, сіздің.

Бөке, дедім,
Иә, мен де, барлығын көтеремін,
Көре алмайтын "көсемнен" қажып біттім,
Жас болсам да келеді кете бергім...

Көке, дедім,
Сізге шағар мұңым бар жеке менің.
Күнім шықпай ылғида ылдидамын,
Үнім шықпай басында не төбенің.

Тәңірім һаққа ұлып,
Қап терісін түйенің басқа буып.
Ұлысыма қолымды бірақ сілтеп,
Жүре алмадым дәулет пен ақша қуып.

Білмеймін ұшарымды,
Қанат қақсам, ашып тұр құшағыңды.
Мына дертім асқынса алаңдаймын,
Ләм демейді-ау, ине мен пышағыңды.

Аға дедім,
Сен де сұсты сұмдықты дара көрдің.
Естігім кеп осыны өз аузыңнан,
Кейде сізге келеді бара бергім.

Орынды өлең,
Мен түбінде музаның жолында өлем.
Жылап тұрған жырымның жасын сүртіп,
Сипалашы шипалы қолыңменен.

Шалдығып шөлдемеңіз,
Тозды тобыр, біз қалай өң береміз?
Бәрін айтта, бірін айт ішқұсадан,
Ада боп, аға, қашан емделеміз?!

ЖҰБАТУ

Солай, досым, бәйтерегің сұлады,
Босама енді, ауысты әмсе тұрағы.
Көрмейді көзі, естімес шуды құлағы,
Аладан сенің саулығыңды ол сұрады.

Қынжылма, досым, зерделеп алшы мынаны:
Менің де шыңым заңғар-тын, кеше құлады.
Екеуміз ғана солардың сұлу шынары,
Тақуа-тірлік таласып өстіп тұрады.

Қалғандар қайтсын, құбылаға мойын бұрады,
Қауқарсыз күйде мінәжат қана қылады.
Кемсендеп менің көкірегім қоса жылады,
Тұмшалап таза тұл тағдырдың тұманы.

Иманын тіле, үйіңнен мәңгі шығады,
Түсінем, достым, толғантар сені бұл әлі.
Құпия жалған болмайды ертең кінәлі,
Жанарыңды алған моншақ жас түбі тынады.

Сезіндім мен де, қара жер, тоймас құмарың,
Солқылдап сен де бұладың, қайтейін сыңарым.
Сұрқия өмір тауыспас бақи сұрағын.
Ұғамын,
Бірақ жүдемеші, шырағым.

Өксиді үнсіз Ақсораңның мұнары,
Қоштасты,
Бітті.
Оқыды арыс құраны,
Қазаға, қалқам, мыңқ етпей жаны ашымай,
Фәнидің соңғы шұңқыры күтіп тұр әні.
Қош...

* * *

Қаланың іші,
Далада қалдым,
Көлігі бар әкетпейді бір жан іліп,
Тұнжырадым тағы да түн жамылып.
Кафесі көп қалада жастар ырза,
Әкесі жоқ бір бала жүр қаңғырып.

Өркениет болғансың, есіл жерім,
(Өкпелесең демеші, не үшін келдің)
Балапандай жылы үйде мәпелеген,
Алақандай ауылым, кешір менің.

Өкпем өшіп шаршадым, ыс жамылғыр,
Қырсыққандай қалады қыста қыңыр.
Құлыным, сол қара өлең қарапайым,
Қадіріңіз осында, қысқа ғұмыр!

МҰҢ

Шоқ болып келдім өмірге,
От болып жалын көтердім.
Шөкімдей мұң бар көңілде,
Күл болып ұшып кетермін.

Арманға бірде сұғылам,
Түбінде жетпей жығылам.
Сағымдай болып құбылам,
Сабындай кейде бұзылам.

Шошынам індет кеселден,
Қайырымсыз пенде кейпіндей.
Біреуді мүсін — десем мен,
Өзімді мүскін дейтіндей.

Қоғамға лайық сөз етсем,
Данышпансымақ дес бермес.
Ал соны өңкей бөз өкпең,
Естиді, бірақ ескермес.

ҚАРАҢҒЫ

Қаражат деген қанымды ішті,
Көтере алмайды-ау сорымды иық,
Аңғармағандар зарымды ішкі,
Кетіпті тағы тоғымды қиып.

Жарылқар жан жоқ жарық қылам дейтін,
Қараңғы бөлме, қараңғы дала.
Қалаға барсам қарық қылам дейтін,
Аяулы ана, баланы қара.

Ай да тұтылып, қырсығып маған,
Жүр ме екен "жырдан талабыңды үз" — деп.
Шабытым келіп, тұншығып барам,
Қараңғы жерде қаламымды іздеп.

Алаңсыз үйде қыдырып тышқан,
Қалғандай сұлдем табытта шіріп.
Жеті қат түнде жұлынып шыққан,
Жырларым жатыр жарыққа шағып.

Қайтарсам ба екен, сараңдар кегін,
Көтере алмайды-ау, сорымды иық,
Келеді кейбір адамдар менің,
Жолымды қиып, тоғымды қиып.

АҚҚАЙЫҢ

Аунап жазғам бөбек жырды шалғынға,
Бір қасиет жұғып қалған бар мұнда.
Содан бастап табиғатты серік қып,
Шер тарқатам батып кетсем зар-мұңға.

Аққайыңым бар еді өзі — бір тұлғы,
Қуықтай бөлме, кетті-ау сенің
Шырқың да.
Қаламымда ап қиналғанда, қолпаштап,
Тербелетін тереземнің сыртында.

Қалаға алғаш келгенімде жар салып,
Ешкім мені алмаған-тын қарсы алып.
Жалғыз ғана аққайыңды көргенде,
Ол да қалған, мен де қалғам тамсанып,
Бірақ, оны байқамапты барша жұрт.

Ниетіміз таза еді ақ қардай,
Ақынға ұқсас пейілі оның, пәк қандай.
Ұйықтағанда сыбдырынан балқушы ем,
Сырын айтып, сұлу қызым жатқандай.

Жобасы оның әжептеуір ғұмыры,
Тексіздерден тез құлады тұғыры.
Жұлып алды, жарылды деп бір күні,
Пәтеріңнің су жүретін құбыры.

Қайырымсызға қайтем енді өкпелеп,
Жұлмай-ақ та жөңдеуші едің, көк төбет.
Ауыстырып көріп едім бөлмемді,
Шуылдаған түк шықпайды көк терек.

ӨМІР

Момын жан едім аласұрмаған,
Әй, өмір, бір сәт қарашы маған.
Уата алмайтын уайымсыз уақыт,
Жақынымдайсың жаны ашымаған.

Қызығып кіргем жырға басында,
Тұрғанымды білмей мұң жағасында.
Бауырыма сені балағым келед,
Безбүйрек неме, бұлданасың ба?

Сүйсем деп ойлайм, аймалап тұрып,
Тұрақсыз екен тайғанақ қылық,
Өзім деп келдім өмірге мынау,
Жібергің келед қайда лақтырып?

Ырқыңды бөлмей ырғаласың да,
Бұрмайсың мойын, бұлданасың ба?
Саудамды сатып, сау жүрер ме едім,
Қызықпаған да жырға басында.

Менің де келер кезегім ғаріп,
Сүйегім қурап, өзегім жанып.
Өлсем де ертең өгейім демей,
Орныма қояр өз елім барып.
Өшпеспін анық өркенім өсіп,
Өр елім жүрсе өлеңімді алып.

БАЛҚАШ

Серілік құрып сауыққан жерім,
Алаң да алаң балаң жүр.
Көресінімді зауыттан көрдім,
Әйтпесе менің қалам бұл.

Желмая мінген абадан жырау,
Тамсанып айтқан текті өлең.
70-ке келген қаладан мынау,
Жетіскенімнен кетпеп ем.

Мұржаңнан шыққан жаңбырсыз бұлт,
Көшірмесіндей тамұқтың.
Аққудың бәрін тардырсыз қылып,
Жаратпағанын жаңа ұқтым.

Ажары тайып, солған гүл жылап,
Ғазалыма көрші, ал шыдап!
Өзімше күткен сол жаңбыр бірақ,
Көзімнен шықты тамшылап.

Меселім қайтып, мысы басылды,
Баз кешіп қайда беземін?
Көкше теңізім құсын жасырды,
Көкшетау жақта сеземін.

Бөктерде емес, көкте гүлдеген,
Шынарға біздей қайыр бар.
Шапанға сыйып кеткенімен,
Шаһарға сыймас шайырлар.

Сорпадай қылып, сорыңды ішкенде,
Қайғымды мен де ұлғайтам.
Көңіл айтармын жолым түскенде,
Көліңе айтам ба, кімге айтам?!

ДОС
(*Бейімбет Қаураулына*)

Сол жылдың қайтып,
Самалы маған еспеді,
Қыл өтпес дос ек,
Араны тағдыр не істеді?
Басыңа барып,
Бетімді сипай алмадым.
"Өлдім де, өштім,
Ұмытты-ау" деме, кеш мені

Сол жылдың қайтып,
Қызығы маған келмеді,
Ойлаған жоқ ем,
Ажалдың сен деп — ермегі.
Көбесі беріш, —
Көкірегім неткен шерлі еді,
Көрмесең, жаным,
Кінәлі қылма сен мені.

Қауызыңды ашпай,
Қыршында кеттің бүр жармай,
Теңселіп дүние,
Төбемнен жасын ұрғандай.
"Жолдасың Бекен,
Қайтыс боқты" — дегенде,
Аһ, ұрып едім,
Бір қанатым сынғандай.

Жазуы солай,
Тағдырмен қайтып арбасам?
Өкпем жоқ менің,
Налама енді нанбасаң.
Алыста жүріп,
Жырлағаннан не пайда,
Басыңа барып,
Бетімді сипай алмасам?

ҚЫРСЫҚ

Құлық жасап көрсем бе, "ымды" біліп?
Бірақ онымен аламын кімді қырып?
Бағдаршамға ұқсаған қайран бағым,
Түбі мені тынады жыңды қылып.

Түк сездірмей жүремін тоқ баладай,
Басқа "мүйіз" біткендей, боп қарағай.
Болыс болу тимепті бабама да,
БОМЖ болу, тәйірі боқтан оңай.

Өзіме тән армандап, болжап тұғыр,
Ол да орындалмай-ақ сорлатты кіл.
Біреулердің басына бақыт құсы
Ұя салып кетеді, қонбақ түгіл.

Хадисті оқып, сиынып ұйықтадым,
Зекет бердім, қажеттің қиып бәрін.
Маған тілек айтылса, қырсыққандай,
Періштелер тыңдайды-ау сүйікті әнін.

БІР КІСІГЕ

Базына ғып оңбаспын көп өкпемді,
Өмір өзі оңдырар өжеттерді.
Ит арқасы қиянға қаңғытар ме ед,
Итаяқсыз қалдырып төбеттерді.

Таланттыны өсірмес, қолы-шалғы,
Тоғыстырмай заманда тоғысады.
Қалам ұстап отырса, елестетем,
Қасық ұстап отырған тоғышарды.

Қырандай арман еді сонар маған,
Тығырыққа тірелді Қодар заман.
Жұртымның ұлы болсам деп келіп ем,
Құлқынның құлы отыр, обал маған.

Оқасы жоқ, жанардан шық тамдырсам,
Тек аунаған жерімде түк қалдырсам.
Тірлігімді талғажау етейін енді,
Қайда әлгі мен туғанда шыққан жусан.

КӨК ПЕН ЖЕР

Мейірімдісің, шексізсің, масқара кең,
Баламаңды таппадык, басқаға тең.
Қамын қатты ойлайсың Жер-Ананың,
Одан басқа кімің бар, Аспан-Әкем?!

Алланың да аямай шапағатын,
Кеңдігіңді қосады — батаға әркім.
Біз ұнатқан сайтаннан мың есе артық,
Сенің құлай сүйетін махаббатың.

Қазір халі мүшкілдеу Жер-Ананың,
Көкте өзің, төменде мен алаңмын.
Уақыты келгенде адамзаттан
Сен де дейтін шығарсың — "кек алармын".

Неткен сорлы, ақымақ, бейшарамыз,
Бізді елең қылмайды ишараңыз.
Қаһарыңды көреміз қара бұлттан,
Көз жасыңды "жаңбыр ғой" — дей
саламыз.

Жер-Ана да шөл басар тостаған көп,
Ашуланса: "оңбаған, оспадар" — деп.
Жұқарғанда жүйкесі сілкінет те,
Суын шайқай салады (төксе обал жоқ!)

Жұлдыз ақса жатпай ма?!
Шын құлап па ал?
Аспан, сенде жүз — арман,
мың — мұрат бар.

Бағдат Мұбарак

Түн батса жарқ-жүрқ етіп, қызықтырат,
Сұлуыңа сақтаған құнды заттар.

Сезім, төзім сыймайды бойға бәрі,
Қосылуды қайтсе де ойланады.
Сосын Аспан айналып Жерге түссе,
Біз құримыз, оларда той болады.
Құдай қашанға жылатсын.

АҚСУ — АЮЛЫ

*Бұғылы мен Тағылы бүркіт салған,
Ұйпалақтап тасыңда түлкіңді алғам...*

Иманжүсіп

Баһадүр болмыс — Бұғылы батыр,
Тағылы — ақын тағдырлы.
Қарашы қалай құбылып жатыр,
Қағазға түспей қалғырды.

Танытпай текті құс-тазың тұрпат,
Апайтөс — Ақсу-Аюлы.
Өңгеріп алған түз-тағыңды ұрпақ,
Меңгеріп алған баюды.

Жұмылса жұдырық жұмыр боп төпер,
Қабырға сөгіп тақымы.
Ұл тумай қойды-ау, құлың боп кетер, —
“Қыпшақтың қырық қатыны”.

Азаннан салып мұнараң сонша — ән,
Құдыретің жетсе айт анық,
Құранмен мықты дұғалар болсаң,
Нұрамды берші қайтарып.

Табындым алжып ақылым кетпей,
Тасыңа тиді тар маңдай.
Батырмын деуге батылым жетпей,
Ақынмын деуге ар бармай.

Тәңірдің тылсым әмірін тостым,
Ұрымтал уақыт — “ұртоқпақ”.
Тамылжып Тағылы тамырын соқсын,
Бұғылы басына бұлт тоқтап.

ҚИЯЛДАҒЫ АРУ

Секілді екенбіз — Көктем, Күз,
Бір жылып, бір суып кеткенбіз.
Сені іздеп сабылып жүрмін ғой,
Мен үшін, нахақ жас төккен қыз.

Әйтеуір жоқ емес, бармыз біз,
Тоғыса алмаған тағдырмыз.
Қосылсақ аққудай сыңармыз,
Немесе мәңгілік жалғызбыз.

Өмірге өлердей құмармыз,
Егіліп емендей сынармыз.
Мүмкін біз бір жерде кездесіп,
Таныса алмаған шығармыз.

Жібектей мінезің ұяңдау,
Қиялдау — өзімді жиі алдау.
Жарыққа шыққаным өлең боп,
Қалыпқа сені ойлап сыйа алмау.

Сағымға айналып сәттерім,
Дерексіз жырға мол дәптерім.
Айтпайын деп едім, айтқыздың:
Қыпша бел, күлім көз, тәтті ерін.

МУЗА

Үзіліп түскен үлбір ме дедім,
Қарақат-менді, бүлдірген-ерін.
Сезбейсің рахат жүзіңді көріп,
Дуалы ауызда тіл күрмелгенін.

Балқытты бойды саусағың сырғып,
Қараптан-қарап, қаусадым сұмдық,
Көзіңнен тұнық — өзімді көрдім,
Мөлдірдің жүрген кәусарын сүңгіп.

Сымбатты жансыз ер оңа ма екен?
Семсерім болса, сені орап өтем.
Қаңтарда бұлай құласам саған,
Маусымда Құдай не болады екем?

Аңсарым ауған — гүл көрмей далмын,
Сол кешке сәулем білгендей бардым.
Үмітке бола бір жұлдыз ақты,
Арманымды айтып үлгермей қалдым.

Хафиздің саған бергісіз жыры,
Әспеттеу деме енді Сіз мұны.
Шаһарға бір мең татитын болса,
Меңде де мең бар — белгісіз құны.

Жалыны іспеттес жанары оттардың,
Шарпыған өртке қарап оқталдым.
Жігері мықты жігітпін деуші ем,
Жүрегі жасық бала боп қалдым.

КӨШ

Әжемнің көзбен көріп ертеңдерін,
Ай көрдім,
Шолпан көрдім,
Айман көрдім.
"Тәтем-ау" – деп, айтатын еркектерін,
Әкем-ау, Алматыға қайдан келдім?

Күзға біткен армандап еңілікті,
Қызғанышпен етекте құрадым ба.
Азығы халал болған тегі мықты,
Жазығы жылқы жылы туғаным ба?

Сатықынмен табақтаспай,
Тамырласпай,
Ұлтшыл,
Кекшіл,
Ұрда-жық,
У тілді едім.
Шыр айналған ғұмырда бағымды ашпай,
Шыңғырың кермеде тұр рухым менің.

Елемесе...
Егер де елесеңдер,
Ойламаңдар, тым ерке өскен ұл-ау.
Арқаның бөлтірігі демесеңдер,
Арқардың қатысы жоқ, көшке мынау.

Ұлттық рухты қойып, руға жақын,
Мақтамен бауыздаған майдан құрсын.
Ақпанда сәби болып туған ақын,
Қақпанға көп түсерін қайдан білсін.

Сенде еді ғой, Қызыларай терек-шынар,
Мейірімге қайтейін тұл қаланы.
Сахарада сандалту керек шығар,
Сарарқаға сыймаған бұл баланы.

Көрмегенді — көрсетіп жүрген аяқ,
Алматыда алақан жайған адам.
"Жас жүрегім саусағын күнде жаяд"
Ұнамай ма?
Кет! — десе
Қайда барам?!

ДЕПРЕССИВТІК СЕЗІМ

Таңғы шықтай үзілуге шақ қалған,
Тағатымды таусып бітті тәтті арман.
Сенің бүкіл болмысыңды іздеймін,
Арқа жаққа алғаш жауған ақ қардан.

Бақытымды бұлдамаймын кешіккен,
Соған сеніп қапы қалдым несіптен.
Түрі маған, түбі саған тартатын,
Белдегіні көрсем бақыт — бесіктен.

Қылығы бал, уылжыған қыз біткен,
Мүддемізден шығып жүр ма біз күткен?
Өміріме серік бола алатын,
Өлеңіме сен ғанасың үздіккен.

Екінтіде егіліп Күн "қайғырат",
Сәулесімен көл бетіне Ай құлап.
Ақ пен қара қайшы келу заңдылық,
Ар — адамнан, қар — көктемнен қаймығат.

Екі көзім қып-қызыл боп қанталап,
Махаббатпен ойнағам жоқ, анталап.
Зәмзәм еді менің алғаш сезімім,
Запыран ғып кеткен қаншық зәнталақ!

Тайғанақтап таяқ жедім тағдырдан,
Зәрем ұшты қар аралас жаңбырдан.
Күдерімді мүлдем үзіп кетіп ем,
АРМАН — дейтін орындалмай қалғырдан...

* * *

Телмірте берген Шығысқа,
Батыстан сіңген қалың ой.
Өлең-ау, бізге дұрыс па,
Өлгенде келген абырой?

Қайыршысындай Мысырдың,
Патшадан биік, паң құлдар.
Өмірден нені түсіндің,
Өлеңде басы қалғырлар?!

* * *

Сұлуым менің,
Суыдым сенен,
Мұздадым.
Еркімді беріп,
Сертімді және бұзбадым.
Жолымнан менің жолыққан бақыт,
түбінде,
Қолыңнан сенің таусылса деп ем, тұз-дәмім.

Түнекке сінді жырларым айтқан жорамал,
Басқасы-басқа, жаным-ау, саған сол адал.
Ол қайбір сенің дертіңе дауа болады,
Алайда өзге жоқ амал!

Қураған тамыр,
Үлгермей қаулап сордан біз,
Бақытсыз жандар — балтаға түскен орманбыз.
Мен жүретін соқпақ көп,
Сен жүретін жол жалғыз.
Адаса көрме өтінем!
Маған ғашық болған қыз!!!

ЖАҒАНДАҢУ

Өшкеніміз жанбады,
Өлгеніміз тіріліп.
Алашты күдік арбады,
Алладан ғана бір үміт.

Сұлтанға қарап жұрты таң,
Қазынам қайда құйылды?
Қаймағын кілкіп құл-құтан,
Қазаққа қаспақ бұйырды.

Бодан боп қандай ұлт оңған,
Көрмегендейсің түк қайғы,
Жүз ойланып, мың толған,
Алаштан — АҚШ шықпайды!

Қызығып әлем-жәлемге,
Қиялың түбі шерлі етет.
Біз ғана ма едік әлемде,
Астанасы бар мемлекет?!

Нәсілдің ақ-қарасы жоқ,
Дүн-дүниені қайран ғып.
Адамзат асханасы боп,
Дәретханасына да айналдық.

Махамбет пен Кененді,
Баһадүр, батыр бабам деп.
Тарихты сұмдық шегерді,
Алтынбек пен Заманбек!

Кеуденді бір кек қозғасын,
Қаһарға мінсең ғажапсың!
Аралдай құрғап көз жасың,
Маралдай және азақсың.

Бейнетің көрдің түреннің,
Зейнетін енді сен көрсең.
“Мың тіріліп, мың өлдің”,
Тірілмейсің енді өлсең!

Сөйлемей ана тілінде,
Итаяқ берсең ұят-ты.
Дана қазақ бүгінде,
Бала Әмірхан* сияқты.

* Ақын, Әмірхан Балқыбек.

МЕН ТУҒАН АУЫЛ
(Дәурен Әркеновке)

*Қанатын дірілдетіп, өлеңге ұйып,
Үйренген ән мен жырды бізден бұлбұл...*

Манарбек

Томағасын сыпырған тұғыры аңыз,
Ақсораң деген тау бар, шыңы — жар-күз.
Қомданып талай қыран қанат қаққан,
Ақсұңқардың ұшпаған ұлы жалғыз.

Жылда тозып барады,
Күнде ескіріп,
Қай жырымды оқиян міндетсініп.
Ұшқыр уақыт ілесіп отыр дейді,
Біреудің есегіне мінгестіріп.

Әкемде бетке алып ана әлемді:
Сенен үміт күтем — деп, — балам енді.
Қалай сеніп тапсырған әлі таңмын,
Қара нарға жүк болар қара өлеңді.

Құбылып шыға келсем бұлай тағы,
Хамзиннің шертпе күйі мұңайтады.
Отызда ордам қалды бұзылмаған,
Күләштің бауыры деп кім айтады?

"Ақ қайың, қызыл қайың, сырлы қайың",
Қыз мұңайса,
Басады ұлды уайым.

Шашеке,
Шақшамыз бос,
Ақшамыз жоқ,
Бізді де оңдырған жоқ, бұл Құдайым.

Тоймаған табиғатқа танакөзі,
Даламның Дәртәй еді дарабозы!
Қазақтың 100 әніне локомотив,
Марғасқа, Манарбектің "Паровозы"!

Әсеттей ән қадырын түсінет кім?
Әншіге жүгі ауыр "Қысыметтің"!
Шатырша шешіп еді балақбауын,
Алтайды бауырға алып ұшып өттің.

Мекені әнші, күйші, кемеңгердің,
Шайырға шерге қосып, шемен бердің.
Бір шетін жырлауыма тіл жетпеді,
Дәуітәлі "Жұмағым" деген жердің!

ТӨРЕНІ ЖОҚТАУ
(Ақсұңқарұлына)

*Қорықпаңдар, халқымыз бізді әлі
көрімізден тірілтіп тұрғызып алады...*

Ә. Бөкейхан

Кісендеп, көрсіз қылды көсемді азап,
Кәуірден қайтармадың есемді — АЗАТ!
Төреден, төбең көкке жетпесе де,
Төменнен көрінбеп ең, есер қазақ,

Демінің шығарғанда ақырғысын,
Тіліне кәлимасын шақырды шын.
Мұсылманға мұншама мұрсат берген,
Мейірімді Алла, неткен рахымдысың!

Арам тер, тірілте ме етімізді?
Тілсе де қан шықпайды-ау бетімізді.
Ұлытау ханды ұлықтай алмас енді,
Үш жүзге бөлінген ұлт — екіжүзді!

Кемпір мыстан ажырап тектен шалы,
Мен-ақ шығып сөйлейін шектен тағы.
Шрікін-ай, саған ұқсап көктесе елім,
Төреннің Төретамға еккен талы.

Әйтеке, Қазыбек пен Төле бидің,
Шерін қозғап қайтейін көне күйдің.
Мөрін ұстатпақ түгіл Ақорданың,
Төрін ұсынбаймыз-ау, төреге үйдің.

Қабырғаңнан қазанат қазы айналған,
Азаматтың басынан жаз айналған.
Құл-құтан құдандаулы құда болды,
Үміт өшті мендегі азайды арман.

Түсімде —
Бақа-шаян, құрт көрем де,
Оянсам —
Тарқамайтын бұлт төбемде.
Сөзіңді сөйлер едім, патша сенің,
Төзімді болсаң егер ұлт дегенде!

Төретама* Арқада Ә.Бөкейхановтың ата-анасы жатқан бейіт.

* * *

Жаның ашымасыншы Құдай үшін,
Сенімен шайылмайды назым — жаңбыр.
Қырық баспа табақтан шынайысың,
Құлыптасқа қашалып жазылған жыр.

Жападан жалғыз қалсам жанарымда —
Шықты да жасырмады-ау, мөлдіреген.
Досқа күлкі, дұшпанға таба қылма,
Соңғы дем,
Соңғы сапар,
Соңғы өлең.

Өмірден мен де үздім күдерімді,
Әділдіктің төркіні — сияқты әзіл.
Соған бола ауырған жүрегімді,
Біреуге сыйлайын десем ұят қазыр.

Ақ дидалры Алатау — жағасы кір,
Көгендеп қозықарын бұлттың бәрін.
Кеңсайменен кеңсенің бағасы бір
Жұмаққа апарардай жұрттың жанын.

* * *

Алматы, гүлзар бағы, самал — әтір,
Санама селкеу салған қала көпір.
Жыр қанат қомданады деген арман,
Сырғанап жанарымнан бара жатыр.

Ақындар,
Кімге абырой әперген мұң?
Шіркін-ай, кетсе екен пәтерден құн.
Жанымның қиналарын біліп тұрып,
Тәнімді әрең сүйреп әкелгенмін.

Қалай арулады екен дәті шыдап,
Көрге құлай бергендей қапы сұлап.
Біздің буын жалғасы — Кеңшіліктің
Кеңсайға жерленбейді ақы сұрап!

Ауыл-ай, аңғал ұлдың кетті бәрі,
Аз жазып, байғұс іштен көп тынады.
Айтуға құрғыр жүрек дауламайды,
Қайтуға жібермейді беттің ары.

Құрдымға кеткен қоғам құбылама,
Құлай берген дұрыс-ау құбылаға.
Өгей ұлдың өксігі демесеңіз,
Өлең деуге бола ма мұны да, аға?

ӨЗІМЕ ЭПИГРАММА

Қанша тыраштансаң да тағдыр шымыр,
Ей, менің құр сүлдерім — шандыр, сіңір.
Қарағанды қаласы — қаңғыбастың,
Қаңғыра алмай жүр едің, қаңғыршы бір.

Ел сияқты болмасаң есепке дүр,
Дәлізге сан түнерсің көшетке бір.
"Көмір болса — өмір бар" деп отырар,
Шешеннің үйі емес қой шешек келгір.

Сұрағым көп...
Ал қайдан жауап табам?
Өз обалым өзіме сауап маған!
Көшелерді кеземін кездесер деп,
Пешенемді түзейтін сауатты адам.

Күлтөбенің басында күпірілік көп,
Ол да бізге, бізде оған — түкірдік! — деп.
Тағдырымның кім қояр леп белгісін,
Бұл не қылған бітпейтін үтір, нүкте ед?

Қолдан "жұмақ" жасаған жұмбақ елі,
Тірі жан түсінбеді мұнда мені.
Ақшам ауса күндегі уайымым:
Бүгін қайда қонамын?
Кім бар еді?..

МОЙЫНДАУ

Ардан кейде аздыратын,
Неткен тылсым құбылыс.
Маған өлең жаздыратын
Періште мен ібіліс.

Өз күнәмді өзім білмей,
Үлгерсемші тазалап,
Анашыма көз ілдірмей,
Періштем жүр мазалап.

Шайтан түрткен ет пен сүйек,
Соған құмар қарағым.
Мазарына кеткен сүйреп,
Құлыптастай қарадым.

Өлең елден бағамды ап бер —
Деп жүргенде дүбәрә.
О, дүниеде "амал дәптер",
Толса обал жоқ күнәға.

Тәні боққа көнген құлды,
Қыл көпірден құлатар,
Ібіліс жазып берген жырды
Кім ұнатса — күнәһар.

Ырқыңа жәбірейіл көнбейді екем,
Арбалып мұңға жылаймын.
Құлы азба меңдей бөтен,
Құдіретті Құдайдың?!

Сұлу сөзбен сайқалды аулап,
Жағамын деп жұртқа тым.
Санамды алған сайтан жаулап,
Жалпы шайтан мықты ақын!

Атасынан артып туған,
Жырдан тізіп жақұтты.
Сөзінен иман аңқып тұрған,
Абай неткен бақытты!

Сәулелі ойды сараң жазып,
Нәпсі жайлы төкпелеп.
Базарымнан барам қажып,
Кімге?
Неге?
Өкпелеп?!

Сезгеннен соң, бәрін ішім,
Жуып-шайғым келеді.
Өкінішті тәнім үшін —
Жаным жауап береді!

ҚАРА ШАҢЫРАҚ

"Үш қырғын бастан кешкен Қарсақбайсың"

Тайжан

Жорымандар Абылайдың түсі деп,
Күреңбайдың ісі деп.
Күлдір-күлдір кісінеп,
Күрең қасқа көзден бұл-бұл ұшып ед.
Бұл өңірдің бір ғажабы өткенін,
Күмбір-күмбір күй тартсаң да түсінед.

80 жылдың сеңгірін,
Үнсіз аққан сен білесің — Кеңгірім,
Өрем жетпей Болман менен Тайжанға,
Өлең оқып жүрмін міне, мен бүгін.
Құралайдың жеткізе алмай көз жасын,
Кетбұғадай шерлімін.

Заманыңда маңғаз едің Қарсақбай,
Маң-маң басқан аңқау елді шаршатпай,
Арда ұлдарым күн көретін мал шашпай,
Аруларым гүлденетін ар сатпай.
Қара шаңырақ көштен қалмас едің ғой,
Құлығың болса, қарсақтай.

Ұлытаудан ұшқан ұлардай,
Ұл-қыздарың...
Тас бауыр бар ма бұлардай?
Қағынан жеріген құландай,
Іштегі шұбар жыландай.
Осы жұрт еді туғаның.

Босып жүр неге сығандай?
Қойнауың қаусап қалып ед,
Мойнын кетті бұра алмай.

Бағыңа туған арыстан,
Сен боздадың, біз айырылып Қаныштан.
Ұлтарақтай ауылды,
Айналдырған ұршықтай,
Ұлт үшін, ұлы данышпан!
Өлерменге өмір екен бұл жалған,
Өле алмайтын намыстан!

Қайран да, қайран Қарсақбай,
Қойнауы — ырыс, төсі — құт.
Мәртебемді асырып,
Мерейімді өсіріп.
Кермеңнен босап кердеңдеп,
Көшіме барам қосылып.
Өткеніңе өкінбей,
Бүгініңе шошынып,
Қарайсың ба, жарықтық,
“Қайырлы болар кімге енді,
Бізден бір қалған осы жұрт”?!
?

ӨКІНІШ

*Құба белге шоқытып шыға келсем,
Жұрты жатыр, өзі жоқ қалқатайдың.*

Біржан сал

Суы бал,
Ауа шекер,
Дала — сәуір.
Қимай сені кетіп ем,
Қараша ауыл.
Аға, сізді сағына күтемін деп,
Менімен қоштасып ед баласы ауыр.
Еңсеңді езіп жіберер нала-мұнның,
Зіл екенін білмейтін, бала — құрбым.
Жымиып, саусағыңа шашыңды орап,
Алақаныңды сүйдің де, маған ұрдың.
Дариға-ай, сол кездесу болдың жалған,
Енді екеуміз күтпейміз ол күнді алдан.
Бөктерлі ауыл бүгінде бөтен маған,
Жаның шыққыр кім екен сол гүлді алған?
Түн мұңайтып,
Оятат.
Жұбатып таң,
Бетегелі белдер-ай, құба тұтқан.
Сенің тойың естідім, бұрын бопты,
Біз екеуміз келіскен уақыттан.
Ауа тар,
Суы — харам,
Дала — мамыр.
Сағынышпен салыппыз араға жыл.
Ауылыңа қойып ед жолым түспей,
Сен де келе қоймадың қалаға бір.
Өкініш...

Ызаланып, сындырдым қаламымды ұрып,
Домбырамның тастадым шанағын жұлып.
Жазған — өлең, салған — ән бәрі мұңлы,
Амалым құрып.

Абай, Жамбыл артса да түбінде өкпе,
Мезі болған не десін жүгірмекке?
Қорқыт қобыз болған жоқ, әттең үйде,
Таза оның ұшырушы ем күлін көкке!

Бозбала күн, аз емес боздағаным,
Рас, менің қалмады өзге амалым.
Баққа барып құстардың әнін тыңдап,
Енді соған әдемі сөз жазамын.

Затың — жалған, дүние атың — базар,
Құстар маған құсни хатын жазар.
Бұлбұл біткен шетінен композитор,
Сөйтсем олар екен ғой, ақынға зар.

Шыңғыстауға қаққан соң жақын қазық,
Балаң шақтың өткіздім сәтін қажып.
Құстар ғана жаттайды сол өлеңді,
Әйтеуір атым қалды-ау, мәтін жазып.

БАСПАНА

Түн батса иесімін жертөленің
Өң-ажарсыз, түс неткен көркем едің.
Қалшылдап ұйықтап жатып уайымдаймын,
Ашылып қалды ма деп көрпең елім.

Босағада өмірім ең күдікті,
Оздырсам да оңбадым төрге үмітті.
Алматыға ақындар көше алмаса,
Әкімдерге обал-ай жергілікті.

Жезді өңір жігеріңді құм қылады,
Сараң тағдыр, сағынды сындырады.
Тірі адамдай жасамай тірлігімді,
Тентіреп жүргеніме кім кінәлі?

Жылымық кептіреді жасымды нұр,
Сүйреткен сүйрік жанмын басымды құр.
Ел егемен болғанда қуанып ем,
Қашан тоқтайды екенсің, Қасым ғұмыр?

Байлығы бар ешкімге бұлдамаған,
Айлығы бар жыртығын құл жамаған,
Күй сұраған секілді көңілсізден,
Үй сұраудың өзі ұят бұл қаладан.

ДАТ

*Қаратаудың басынан көш келеді,
Көшкен сайын бір тайлақ бос келеді...*

Қожаназар жырау.

Қаймана қазақ қаралы,
Жүрегі жұрттың жаралы.
Мәңгіріп келген бос тайлақ,
Қаңғырып қайда барады?

Қырық құрау ұлт болып,
Қызыр қонбай, қырт толып.
Өтпелі кезден өте алмай,
Өкпесін елдің құрт сорып.

Отаны ашық аңырап,
Қотаны малдан қаңырап.
Бүгіліп сынып уығы,
Бүлініп бітті-ау шаңырақ.

Ошағынды қорғасаң,
Отырасың түрмеде.
Отаным деп сорласаң,
Оққа ұшасың (үндеме!).

Орныққан билік обадай,
Отарын жинап қомағай.
Оттайды сосын ұлтым деп,
Ұлтына бірақ обал-ай.

Қыраннан күткен өлімін,
Бөлтірігі едім бөрінің.

Доңыздан көріп дөңайбат,
Дүниеден қалды көңілім.

Қаратаудан түлеген,
Алатауда түнеген.
Мұнайдан емес Құдайдан,
Қазақпыз қайыр тілеген.

32-ге шыдаған,
37-ден кім аман?!
Доңыз дәуірден, Алам-ау,
Шығамыз қашан дін аман?!

БАҚ

Қолда қалам, төс қалтамда ақ қағаз,
Мені осы жүр дейсің бе, оңып бір?
Қауақ басым күйтақандай баққа мәз,
Себебі, олар дертке дауа болып тұр.

Пәк жырыммен дәметпеймін ештеңе,
Мұңылықтың да болады ғой түр-түрі.
Ғазиз өлең кемсең-кемсең етсе де,
Мына менің тағдырым да күлкілі.

Қауақ басым, қасыреттен қаймығат,
Кірпігімде кермек жастан кеппейді.
Ақсорандай арманым бар.
Әй, бірақ,
Шамам менің Шатыршаға жетпейді.

Жалғыз ғана дәнекерім жасыма,
Сақау ғұмыр түсініксіз.
Сорың көп.
МУЗА — деген бақ қондырған басыма,
Қалғанына орын жоқ!

ӘКЕ РУХЫМЕН ТІЛДЕСУ

Аңғалдығым шығар-ау, сірә, менің,
"Әкең де өтті" дегенге шүбәлі едім.
Кеше кірдің түсіме көңілсіз боп,
Іздемей ме, дегендей, мұрагерім.

Қайғыға да қатыгез құлап көріп,
Жылжып келе жатырмыз, жылап көніп.
Бір келуің мүмкін ед, амал, қанша,
Шығалмастай тастапты бір-ақ көміп.

Ұқсаймын деп құсам да өнеріңді,
Сала алмадым өзіңдей бөлек үнді.
Барған сайын басыңа жыр оқимын,
Өндетіп бір алардай өлеңімді.

Өзім бастым өрімдей жолыңды анық,
Бар тілеуің жүр ме, әке, орындалып.
60 жасқа келдің деп ата-әжем,
Ағатайлар жатыр ма қолыңды алып.

Жан берерде көзден жас тамшылап та,
Көп танысың келмепті хал сұрап та.
Үйде жүрген кешегі достарыңыз,
Түзде жүрген айналды саршұнаққа.
Бір кемшілік жіберсем сізге алаңдап,
Өзімді-өзім аламын қамшылап та.

МУЗА ШЫҢЫ

Қайда барам,
Қай жол мынау,
Қай бағыт?
Күнім нұрлы, ал түніме ай жарық,
Шыңға жету арман еді, сол шыңға,
Шығып барам шырмауыққа байланып.

Мұқағали, Қасым отыр басында,
Дәуітәлі жыр оқиды қасында.
Тыраштанбай тірлігімді айтайын,
Шыға алмаймын расында.

Кейде ұзақ дем аламын тұрақтап,
Жыр жазбасам түсердеймін құлап қап.
Тәуір өлең бойға қуат бітіріп,
Ілгерілеу көтерілем бір аттап.

Тілеулес боп қарайд маған бүкіл жұрт,
Мұзарт шыңды меже қылу күпірлік.
Ортасына жетсем болды, ойпырым-ай,
Жасаушы едім шүкіршілік.

Қайтып мынау өмір деген өрістен,
Жарасқан да кеше барып көріскен.
Ортасына жету мақсат,
Содан соң,
Өзі апарар періштем.

АҚЫН ДОСҚА НАЗ

Руслан, саған қайтем түсіндіріп,
Онсыз да жүрген шығар ішің біліп.
Көретін қызығыңды "құрбан" қылған
Еретін қалып па еді кісің құрып.

Жә, осымен тоқтасын азапты шақ,
Ел де тыйсын өсек пен мазақты сап.
Өлең деген әдемі ол бар болғыр,
Әйел бола алмайды Ләззат құсап.

Сен емессің кеудесі қуыс жігіт,
Муза бізді әріден туыс қылып.
Арамызға ібіліс ойнақ салып,
Анамызға кетіппіз у-іштіріп.

"Жоғалтқан тауып алды күлкімді кім?"
Ойлансам шектеулі екен мүмкіндігім.
Өзімнен-өзімді кеп жиіркендірді,
Көзімнен бұлбұл ұшқан біртүрлі күн.

Кірерге тесік таппай жерге қара,
Бір уыс боп қалыпты елдегі ана.
Көрде тыныш таппаған әкеменен,
Бейнетқор шеше сенімен менде ғана.

Д-ға

Телефоннан тек үніңді естідім,
Содан кейін біз сырласқан көшті күн.
Мазаланып түн ұйқымды төрт бөлдім,
Қойшы, әйтеуір, өткердім.
Саған деген сезім болса кеудемде,
Маған деген сыйы шығар көктемнің.

Иә, иә, ойламассың сен бұлай,
Мүмкін бізді ажыратар ендігі ай.
Бірақ мені кінәлауға қақың жоқ,
Сені жырлау үшін келгем ақын боп.
Сырты сұлу, іші сұмдық қыздарға,
Көресің бе үйде жырым жатыр көп.

Құлын мүше, қайтейін енді құлыншақ,
Біз осылай ұрынамыз — ұрынсақ,
Несі айып, қол ұстасып қыдырсақ?
Қызғаныштың көзі түсер құбылсақ,
Сағынышым, сағым болды — сен шығар,
Уайым күн қысқа болар мен шыдар.
Жүрегіме жаның егер ашыса,
Кесіп айтқан жөн шығар!

МАЗМҰНЫ

<i>С.Ақсұңқарұлы. Сәт сапар</i>	3
Беймаза.....	4
Автопортрет.....	5
Қара бұлт.....	6
Сескенип, сыр білдірмей күн көресің.....	7
Ақиқат пен аңыз.....	8
Жауап.....	9
Қаршадай қыз.....	10
Ағыбай бат ескерткішінің түбіндегі ой.....	13
Асқар тау.....	14
Желтоқсандықтарға.....	15
Қайырылу.....	16
Субхан Алла сүннет құрған саптамын.....	17
Дін.....	19
Элегия.....	20
Жүрегім де тулайды сезіп мынау.....	21
Алғашқы қар.....	22
Құлазу.....	23
Небір ғажап азаматты сорлы еткен.....	24
Мезгіл.....	25
Алматының аруы.....	26
Тоқырауын, қайтейін, құмға сіңген.....	27
Жыртық үйден түседі үт сығалай.....	28
Түс.....	29
Нала.....	30
Толғаныс.....	32
Жұбату.....	34
Қаланың іші.....	35
Мұң.....	36
Қараңғы.....	37
Аққайың.....	38
Өмір.....	39

Балқаш.....	40
Дос.....	41
Қырсық.....	43
Бір кісіге.....	44
Көк пен жер.....	45
Ақсу-Аюлы.....	47
Қиялдағы ару.....	48
Муза.....	49
Көш.....	50
Депрессивтік сезім.....	52
Телмірте берген Шығысқа.....	53
Сұлуым менің.....	54
Жаһандану.....	55
Мен туған ауыл.....	57
Төрені жоқтау.....	59
Жаның ашымасыншы Құдай үшін.....	61
Алматы гүлзар бағы, самалы-өтір.....	62
Өзіме эпиграмма.....	63
Мойындау.....	64
Қара шаңырақ.....	66
Өкініш.....	68
Ызаланып, сындырдым қаламымды ұрып.....	69
Баспана.....	70
Дат.....	71
Бақ.....	73
Әке рухымен тілдесу.....	74
Муза шыңы.....	75
Ақын досқа.....	76
Д-ға.....	77

Бағдат МҮБӘРАК

Күсни хат

Сарашысы — *Ұлжалғас Зәуірбекова*
Техникалық сарашысы, безендірген және
беттеген — *Нұргүл Сейдахметова*

Теруге 02.09.09 жіберілді. Басуға 02.10.09 қол қойылды.
Қағазы офсеттік. Қаріп түрі “Таймс”. Пішімі 70x90 $\frac{1}{32}$.
Офсеттік басылыс. Баспа табағы 5,0. Есептік баспа табағы
4.3. Таралымы 2000 дана. Тапсырыс №1119. Келісімді баға.

“Жалын баспасы” Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.
050009. Алматы қаласы, Абай даңғылы, 143-үй.
Тел.: (327) 394-36-40

ЖШС РПБК «Дәуір», 050009, Алматы қаласы,
Гагарин даңғылы, 93. Тел.: 394-39-22, 394-39-34, 394-39-42,
E-mail: rpik-dauir81@mail.ru, rpik-dauir2@mail.ru

ISBN 9965-693-89-7

9 789965 693892

Бағдат МҮБӨРАК

Қарағанды облысы Ақтоғай

ауданында жылқы жылы дүниеге

келген. О Байқоңыров атындағы Жезқазған

Университетінің филология факультетін 1998-

жылы тәмамдаған. Жас ақындар арасынан

дала облыстық һәм республикалық

жас мұшайраларының

лауреаты.

